

Raadsstuk

Onderwerp: Strategische visie sportaccommodaties 2012-2016

Reg.nummer: STZ/JOS 2011/430082

1. Inleiding

In programma 4 van de programmabegroting staat opgenomen dat het college een Strategisch Huisvestingsplan Sportaccommodaties ontwikkelt.

Daarnaast is het een van de speerpunten uit de beleidsagenda 'Haarlem Sport! Agenda voor de Sport 2010-2014'.

De gemeente Haarlem zet een deel van haar gemeentelijke middelen in voor de realisatie, het beheer, de exploitatie en het onderhoud van de gemeentelijke sportvoorzieningen.

De keuzes die hierin worden genomen en de afwegingen die het college maakt staan beschreven in bijgaand beleidsdocument: Strategische Visie Sportaccommodaties.

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor om:

1. In te stemmen met de Strategische Visie Sportaccommodaties 2012-2016.
2. Een uitvoeringsplan op te stellen als vervolg op deze visie, welke in het laatste kwartaal van 2012 gereed moet zijn.

3. Beoogd resultaat

- Een evenwichtige spreiding van goed onderhouden, multifunctionele sportaccommodaties.
- In het laatste kwartaal van 2012 verschijnt een beleidsuitvoeringsplan op basis van deze visie.

4. Argumenten

Door middel van een Strategisch Huisvestingsplan Sport is er een helder beleidskader van waaruit keuzes kunnen worden gemaakt voor voldoende aanbod en van goed onderhouden sportaccommodaties

Dit zoals benoemd in de Programmabegroting 4.3.3 en 'Haarlem Sport! Agenda voor de sport 2010-2014'.

Middels dit beleidsdocument wordt gestreefd naar de volgende doelstellingen:

- Het op niveau houden van de conditie van de buitensportaccommodatie, zoals gepland en benoemd in het Investeringsplan.
- Het verbeteren van de conditie van de binnensportaccommodaties.
- De Haarlemse kernsporten (judo, honkbal, softbal, badminton en turnen) worden binnen het gemeentelijk sportbeleid met name ondersteund bij talentontwikkeling. Op het gebied van sportaccommodaties worden alle sporten ondersteund. Echter, bij het realiseren van een nieuwe topsporthal heeft de Duinwijkhal (badminton) prioriteit (motie gemeenteraad).
- Optimale bezetting en exploitatie van de accommodaties.
- Verbetering van de duurzaamheid van sportaccommodaties.
- Behoud van optimale spreiding door de stad.
- Regionale afstemming

Financiële paragraaf

Na vaststelling van de strategisch visie volgt bij het uitvoeringsplan een financiële paragraaf. In het uitvoeringsplan wordt rekening gehouden met de financiële positie van de gemeente Haarlem, waarbij de op dat moment beschikbare budgetten kaderstellend zijn en er, indien nodig, bestuurlijke keuzes in het uitvoeringsplan gemaakt moeten worden (om binnen de beschikbare financiële middelen te blijven).

Communicatie

De visie zoals omschreven in dit document is besproken met SRO en SportSupport, als uitvoerders van het gemeentelijk sportbeleid.

Daarnaast zijn twee brainstormsessies geweest met zowel de buitensportverenigingen als de binnensportverenigingen. Hierbij stond met name het eigendom van de kleed- en clubaccommodaties en het tarievenstelsel centraal. Vervolgens zijn twee klankbordgroepen geformeerd, waarmee de visie gedeeld is en de visie op eigendom en tariefstructuur besproken.

5. Kanttekeningen

De strategische visie sportaccommodaties moet wel bekeken worden tegen het licht van de huidige bezuinigingen. De bestaande middelen zullen uitgangspunt zijn voor het beleidsuitvoeringsplan. Sober en doelmatig is hierbij het uitgangspunt.

6. Uitvoering

Het college heeft er voor gekozen om de in deze nota gekozen visie eerst aan de gemeenteraad voor te leggen. Na bespreking en vaststelling van de strategische visie over sportaccommodaties kan een keuze voor uitvoeringsprioriteiten gemaakt worden. Op deze manier is de strategische visie helder en volgt hierna een hierop gebaseerde uitvoering, die ook in de vorm van een plan aan de Raad wordt voorgelegd.

7. Bijlagen

- Strategische Visie Sportaccommodaties
- Sportaccommodatiekaart Haarlem
- Overzicht sportaccommodaties

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

8. Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

1. In te stemmen met de Strategische Visie Sportaccommodaties 2012-2016.
2. Een uitvoeringsplan op te stellen als vervolg op deze visie, welke in het laatste kwartaal van 2012 gereed moet zijn.

Met inachtneming van het aangenomen amendement: Sportbudget (nog) niet vastgezet, waaruit volgende aanpassing volgt:

Besluit

De 'Financiële paragraaf' (pag. 2 Raadsbesluit)

Als volg vast te stellen:

Na vaststelling van de strategische visie volgt bij het uitvoeringsplan een financiële paragraaf. In het uitvoeringsplan wordt rekening gehouden met de financiële positie van de gemeente Haarlem.

Hiermee vervalt de toevoeging:

Waarbij de op dat moment beschikbare budgetten kaderstellend zijn en er, indien nodig, bestuurlijke keuzes in het uitvoeringsplan gemaakt moeten worden (om binnen de beschikbare financiële middelen te blijven).

Gedaan in de vergadering van (wordt ingevuld door de griffie)

De griffier

De voorzitter

Strategische visie Sportaccommodaties

Bijlage 1
Sportaccommodatiekaart Haarlem (overzicht van huidige aanbod)

Bijlage 2
Overzicht Sportaccommodaties Haarlem

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	5
Hoofdstuk 1 <i>Wat wil en kan de gemeente Haarlem?</i>	7
Hoofdstuk 2 <i>Visie op eigendom en tarieven</i>	10
Hoofdstuk 3 <i>Omgevingsanalyse</i>	12
Hoofdstuk 4 <i>Hoe ver zijn we nu? Een rondje langs de velden.</i>	15
Hoofdstuk 5 <i>SWOT-analyse</i>	19
Hoofdstuk 6 <i>Speerpunten en ambities</i>	20
Welke documenten zijn referentiekader voor deze strategische visie Sportaccommodaties?	22
Bijlage: Implementatieplan	23

Samenvatting

De voor u liggende nota maakt onderdeel uit van de nota 'Haarlem Sport! Agenda voor de Sport 2010-2014'. Tevens is de 'Strategische Visie Sportaccommodaties' ook een opdracht zoals geformuleerd in de Programmabegroting, programma 4.3.

In deze nota formuleert het college haar missie en visie op het gebied van sportaccommodaties. Deze strategische visie sportaccommodaties legt (bestuurlijke) speerpunten en ambities vast voor de inrichting van het sportaccommodatiebestand in relatie tot de ruimtelijke inrichting van de stad. Na vaststelling van dit strategische beleidskader door de gemeenteraad, wordt het in overleg met interne en externe partijen uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma met tijdsplanning en een grove kostenraming.

Algemene visie (wat vindt de gemeente Haarlem?): In Haarlem moet iedereen die dat wil kunnen sporten.

De gemeente Haarlem gelooft in de positieve kracht van sport. Je wordt er gezonder van. Het stimuleert een optimale ontwikkeling en je leert op een goede manier met elkaar omgaan. Daarnaast gebruikt de gemeente Haarlem sport als een maatschappelijk bindmiddel in de wijk.

Missie betreffende sportaccommodaties (waar gaat de gemeente Haarlem voor?): De gemeente Haarlem zet zich in voor de bereikbaarheid, beschikbaarheid en de betaalbaarheid¹, binnen de financiële mogelijkheden van de stad, van sport. Haarlem zet zich in voor goede sportaccommodaties en een sportaanbod voor iedereen. Haarlem doet dat niet alleen, maar samen met organisaties (verenigingen, private organisaties) die zich inzetten voor sport, gezondheid en welzijn.

Ambitie (het niveau van presteren): De gemeente Haarlem streeft naar voldoende sportaccommodaties die sober en doelmatig zijn, als het gaat om uitvoering en onderhoudsniveau. Bij renovatie of nieuwbouw staat (multifunctionaliteit bovenaan).

Haarlem streeft hierbij de volgende doelen na:

- Het op niveau houden van de conditie van de buitensportaccommodaties, zoals gepland en benoemd in het Investeringsplan².
- Het verbeteren van de conditie van de binnensportaccommodaties.
- Het ondersteunen van de Haarlemse kernsporten (judo, honkbal, softbal, badminton en turnen³) bij het realiseren van volwaardige accommodaties.
- Optimale bezetting en exploitatie van de accommodaties.
- Verbetering van de duurzaamheid van sportaccommodaties.
- Behoud van optimale spreiding door de stad.
- Regionale afstemming.

De gemeente Haarlem heeft een specifieke visie op het eigendom van de kleed- en clubaccommodaties en tarieven (Hoofdstuk 2).

Uitgangspunt van die visie is dat sportverenigingen de keuze krijgen om het eigendom te verwerven van de kleed- en clubaccommodaties. Onder welke specifieke voorwaarden zij het eigendom verwerven danwel de keuze maken om de accommodatie te huren is een punt van overleg tussen gemeente en sportverenigingen en zal verder worden uitgewerkt in het beleidsuitvoeringsplan sportaccommodaties. In deze strategische visie staan al wel een aantal algemene uitgangspunten geformuleerd.

¹ Het coalitieakkoord 'Het oog op morgen 2010-2014' spreekt over "sport en cultuur bereikbaar voor lage inkomens".

² Investeringsplan gemeente Haarlem 2011-2016

³ Sporten waar wij in Haarlem historisch gezien goed in zijn. Deze zijn benoemd in de Agenda voor de Sport en zijn honk- en softbal, judo, badminton en turnen en krijgen op het gebied van topsportontwikkeling extra ondersteuning.

Met betrekking tot huurtarieven zal er een voorstel komen voor aanpassing van de huidige tariefstructuur. Ook hiervoor zijn een aantal basisuitgangspunten opgesteld.

Wat betreft de condities van de sportaccommodaties (Hoofdstuk 4) en de spreiding hiervan zijn de volgende conclusies te trekken:

- De buitensportcomplexen zijn van goede kwaliteit, dankzij vele investeringen de afgelopen jaren. Daar waar nog investeringen nodig zijn, zijn deze, voor zover financieel mogelijk, opgenomen in het Investeringsplan.
- De sport- en spelgelegenheden in de openbare ruimte zijn redelijk op orde. Er is een Cruyff Court en er zijn diverse Krajicek Playgrounds. Ook zijn er steeds meer 'gewone' hoogwaardige pleintjes in de stad. Wel is er een tekort aan sport- en spelvoorzieningen voor de oudere jeugd (12+) en de jongsten, van 0-6 jaar.
- De algemene staat van de binnensportaccommodaties (hallen en gymzalen) blijft achter, omdat er minder onderhoud en renovatie heeft plaatsgevonden.
- De spreiding van de sportaccommodaties over de stad is acceptabel, zoals ook te zien is op de sportaccommodatiekaart.
- Op wijkniveau is de spreiding niet in evenwicht. Met name de wijken aan de oostzijde van de stad (grootweg tussen Spaarne en Rijksweg) en aan de oost- en zuidzijde van het centrum hebben geen buitensportaccommodaties. Het aantal gymnastieklokalen is in deze wijken minder dan in andere Haarlemse wijken.
- Exploitatie dient continu gemonitord te worden en mogelijkheden dienen bezien te worden voor het verhogen van de bezettingsgraad in met name (multi)functionele accommodaties.

Uiteindelijk zijn de volgende speerpunten geformuleerd (Hoofdstuk 6):

1. In Haarlem is een divers aanbod van sportaccommodaties
2. Bij nieuwbouw of herstructurering van wijken of buurten worden de sport- en beweegmogelijkheden integraal als aandachtspunt meegenomen in de stedelijke planning en het ruimtelijk beleid
3. Bij nieuwbouw en renovatie wordt gestreefd naar multifunctioneel gebruik
4. Bij nieuwbouw en renovatie wordt gestreefd naar clustervorming
5. Bij nieuwbouw en renovatie staat duurzaamheid voorop
6. Sober en doelmatig is het uitgangspunt voor het conditieniveau bij nieuwbouw en renovatie.
7. Binnen bestaande middelen wordt er gezocht naar mogelijkheden voor het verbeteren van de conditie van de binnensportaccommodaties
8. Indien er binnensportaccommodatie verdwijnt dan dient het aanbod op bestaand niveau te blijven.
9. Veiligheid moet geen belemmering zijn om te sporten

Inleiding

Geef sport de ruimte!

Door inzet van gemeentelijke middelen zijn er in Haarlem hoogwaardige sportvoorzieningen gerealiseerd. Sportaccommodatiebeleid is vrij beleid. Gemeenten hebben geen wettelijke verplichting om voor haar inwoners sportaccommodaties aan te bieden. Gelet echter op het belang van sport en bewegen voor de gezondheid van inwoners en de belangrijke rol van sport als sociaal maatschappelijk bindmiddel in de wijk, investeren gemeenten in sportvoorzieningen. In Haarlem is dat niet anders.

Ontwikkeling sportaccommodatiebeleid vraagt integraliteit

SRO Kennemerland voert sinds 2008 de exploitatie en beheer van alle gemeentelijke sportaccommodaties. Over het beleidsveld Sport moet de gemeente Haarlem echter als beleidsmaker en regievoerder zelf de vraag blijven beantwoorden wanneer bestaande accommodaties te renoveren, aan te passen of wellicht te saneren c.q. verwijderen wegens ander publiek belang. Ook moet het beleidsveld Sport omgaan met vragen als “is het te verantwoorden dat voor een nieuwe activiteit of uitbreidingsbehoefte direct een nieuwe accommodatie moet worden gerealiseerd?” Hiervoor wil het beleidsveld Sport actief aansluiting zoeken bij andere relevante gemeentelijke beleidsvelden, waar het gaat om het gebruik, de exploitatie en de ontwikkeling van maatschappelijke accommodaties.

Deze Strategische Visie gaat met name in op de georganiseerde sport en het onderwijs. Als het gaat om sport en bewegen in het algemeen is er nadrukkelijk samenwerking nodig met bijvoorbeeld afdeling Recreatie, waarmee gezamenlijk vraagstukken moeten worden opgepakt als kano-, wandel- en fietsroutes. Dit komt terug in de beleidsnota Recreatie.

Bij de ontwikkeling of renovatie van sportaccommodaties moet er daarnaast afstemming worden gevonden met de beleidsvelden Gebiedsmanagement, Ruimtelijk beleid, Openbaar Groen en Verkeer en Vastgoed.

Met niet-gemeentelijke accommodaties wordt ook afstemming gezocht vanuit onze beleidsdoelstellingen, zoals verwoord is in hoofdstuk 5 van de ‘Agenda voor de Sport 2010-2014’.

Sportaccommodatiebeleid is dus een beleidsterrein dat veel integrale aandacht vraagt en ook dient te krijgen. Meerdere afdelingen binnen het gemeentelijk apparaat zijn actief met invulling van de ruimtelijke structuur van maatschappelijke voorzieningen in de stad op grond van de ruimtelijke en stedelijke beleidskaders. Bij deze fysiek ruimtelijke invulling zal sportaccommodatiebeleid een vast onderdeel moeten worden. De noodzaak hiertoe wordt onderschreven met deze strategische visie voor een gedegen en adequaat sportaccommodatiebeleid. Met dit document wordt het belang aangestipt van interne en externe samenwerking, zodat sportaccommodaties als belangrijke maatschappelijke voorziening mee worden genomen in stedelijke planvorming en invulling van het ruimtelijk beleid.

Wat is de aanleiding voor een strategische visie sportaccommodaties?

Om de doelstellingen van het sportbeleid uit de ‘Agenda voor de Sport 2010-2014’ te realiseren moet het accommodatiebeleid hiermee in overeenstemming zijn. In hoofdstuk 7 van de ‘Agenda voor de Sport 2010-2014’ zijn kort het huidige aanbod en speerpunten voor accommodatiebeleid benoemd. In deze strategische visie volgt de nadere uitwerking en onderbouwing hiervan.

Voor de stad is het van belang om een helder en duidelijk beleid te hebben als het gaat om sportaccommodaties. Hiermee worden keuzes inzichtelijk gemaakt en dat voorkomt discussies. Juist nu, in tijden van economische tegenslag, moet slim en efficiënt met de middelen worden omgegaan. Dit vereist een heldere strategische lijn, goed doordachte keuzes en slimme oplossingen.

Doel strategische visie sportaccommodaties

Het college wil dat de sportaccommodaties nu en in de toekomst aantrekkelijker, veiliger en multifunctioneler zijn voor sporters en publiek. Wij volgen hiervoor in ons beleid de eisen zoals die gesteld zijn volgens het handboek ISA sport (leidend voor sportaccommodaties).

Dit stuk legt (bestuurlijke) speerpunten en ambities vast voor inrichting van het sportaccommodatiebestand in relatie tot de ruimtelijke inrichting van de stad. Het college heeft ervoor gekozen om de in deze nota gekozen visie eerst aan de gemeenteraad voor te leggen ter besluitvorming. Na bespreking en vaststelling van de strategische visie over sportaccommodaties kan een keuze voor uitvoeringsprioriteiten gemaakt worden. Op deze manier is de strategische visie helder en volgt daarna een hierop gebaseerd uitvoeringsprogramma. Ook was het belangrijk om een visie op de eigendomssituatie van de kleed- en clubaccommodaties te formuleren, evenals de aanpak van de tariefstructuur.

Net als bij het tot standkomen van dit strategische beleidskader worden interne en externe partijen betrokken bij de uitwerking van het uitvoeringsprogramma met tijdsplanning en een kostenraming. Een uitvoeringsprogramma dat een uitwerking is op tactisch/operationeel niveau met daarin een investerings- en ontwikkelingsprogramma en bijhorend tijdspad. Ook het uitvoeringsprogramma zal ter besluitvorming worden voorgelegd aan de gemeenteraad.

Waarom een tijdshorizon tot 2016?

Ten eerste loopt het investeringsplan sport tot en met 2016. Daarna zal er opnieuw gekeken worden naar het investeringsprogramma voor sportaccommodaties.

Ten tweede spelen de economische crisis en bezuinigingen bij rijks- en lokale overheden een grote rol. Het huidige college staat voor flinke bezuinigingen waardoor het ambitieniveau voor investeringen in sportaccommodaties mogelijk moet worden aangepast naar de huidige beschikbare middelen. Ook het investeringsklimaat in de particuliere markt heeft hier last van.

Ten derde is sportaccommodatiebeleid continu in beweging en onderhevig aan de laatste trends en ontwikkelingen. Een lange-termijn behoefteonderzoek is vaak al achterhaald op het moment dat het onderzoek is afgerond. Het zou dus niet zinvol zijn om op lange termijn harde uitspraken te doen over de ontwikkeling van sportaccommodaties. Voor de investeringen moet men wel zoveel mogelijk rekening houden met de trends en ontwikkelingen zoals die in dit stuk omschreven zijn.

Leeswijzer

In hoofdstuk 1 wordt antwoord gegeven op de vraag wat de gemeente Haarlem wil bereiken met sportaccommodatie-beleid (visie en missie) en wat Haarlem daarvoor over heeft (ambitie), geformuleerd in een zestal doelstellingen. Hoofdstuk 2 staat stil bij de visie op eigendom en tarieven. Vervolgens wordt in deze strategische visie kort ingegaan op de landelijke en regionale ontwikkelingen rondom sportdeelname en vraag naar sportaccommodaties. De huidige condities van de sportaccommodaties worden in hoofdstuk 4 beschreven; "een rondje langs de velden". Aan de hand van een SWOT analyse (hoofdstuk 5) en bevindingen uit hoofdstukken 3 en 4 worden (bestuurlijke) speerpunten en ambities vastgelegd voor inrichting van het sportaccommodatiebestand in relatie tot de ruimtelijke inrichting van de stad.

Hoofdstuk 1

Wat wil en kan de gemeente Haarlem?

Visie, Missie⁴ en Ambitie

Algemene visie (wat vindt de gemeente Haarlem?): In Haarlem moet iedereen die dat wil kunnen sporten.

De gemeente Haarlem gelooft in de positieve kracht van sport. Je wordt er gezonder van, het stimuleert een optimale ontwikkeling en je leert op een goede manier met elkaar omgaan.

Daarnaast gebruikt de gemeente Haarlem sport als een maatschappelijk bindmiddel in de wijk.

Missie betreffende sportaccommodaties (waar gaat de gemeente Haarlem voor?): De gemeente Haarlem zet zich in voor de bereikbaarheid, beschikbaarheid en de betaalbaarheid⁵, binnen de financiële mogelijkheden van de stad, van sport. Haarlem zet zich in voor goede sportaccommodaties en een sportaanbod voor iedereen. Haarlem doet dat niet alleen, maar samen met organisaties (verenigingen, private organisaties) die zich inzetten voor sport, gezondheid en welzijn.

Ambitie (het niveau van presteren)

De gemeente Haarlem streeft naar voldoende sportaccommodaties die sober en doelmatig zijn, als het gaat om uitvoering en onderhoudsniveau. Bij renovatie of nieuwbouw staat (multifunctionaliteit) bovenaan. Daarnaast zijn diversiteit, clustervorming en multifunctionaliteit van groot belang. Ook hierbij is het kwaliteitsniveau sober en doelmatig. Duurzaamheid (milieubewust) staat voorop.

Het huidig aanbod van de capaciteit van sportaccommodaties dient gehandhaafd te blijven.

Definities:

- Functionaliteit: Functies die het doel dienen die vooraf met elkaar overeen zijn gekomen
- Diversiteit: Een aanbod van zoveel mogelijk verschillende sporten in de stad.
- Clustervorming: Meerdere functies op één terrein, maar wel met eigen ruimten
- Multifunctionaliteit: Meerdere functies op één terrein en ook gebruik makend van dezelfde ruimten
- Sober en doelmatig: veilig, duurzaam en goede prijs/kwaliteit verhouding afgezet tegen gebruikersbestemming, intensiteit gebruik en bijhorende sporttechnische eisen (ISA normen)
- Gymzaal: Binnensportaccommodatie met de volgende maximale afmeting: 14 x 22 m, 5,5 m hoogte en inhoud ≤ 1.700 m³
- Sportzaal: Binnensportaccommodatie met de volgende maximale afmeting: 16 x 28 m, 7 m hoogte en 2.401 - 3.200 m³ of 22 x 28 m, 7 m 3.201 - 4.350 m³
- Sporthal: Binnensportaccommodatie met de volgende minimale afmeting: 24 x 44 m, 7 m hoogte en 6.301 - 7.400 m³
- Volwaardige accommodaties: Accommodaties die voldoen aan de hierboven omschreven definities van functionaliteit, diversiteit, multifunctionaliteit, sober, doelmatig en geclusterd.

⁴ Uit: Haarlem Sport! Agenda voor de Sport 2010-2014

⁵ Het coalitieakkoord 'Het oog op morgen 2010-2014' spreekt over "sport en cultuur bereikbaar voor lage inkomens".

Positiekeuze

De gemeente Haarlem streeft naar samenwerking met haar uitvoeringpartners in het sportbeleid in de breedste zin van het woord (dus naast bestaande partners als SRO, SportSupport en de sportverenigingen bijvoorbeeld ook welzijnswerk of woningbouwcorporaties).

Ook kijkt Haarlem sterk naar de regiofunctie. Accommodaties zijn onderdeel van gesprekken in het regionaal portefeuillehouderoverleg. In het kader van het Olympisch Plan 2028 is op breedte- en topsportniveau in 2011 een convenant ondertekend met alle omringende gemeenten, waarin wordt uitgesproken zo veel als mogelijk samenwerking te zoeken, ook als het gaat om investeringen in sportaccommodaties, zowel voor top- als breedtesport.

Algemene uitgangspunten

- Het streven is om sporten en bewegen binnen de wijk mogelijk te maken. Niet voor alle sporten zal dit mogelijk zijn.
- Goede geografische spreiding van de accommodaties, stedelijk gezien.
- De landelijke norm voor sporthallen is 1:15.000 inwoners.
- Door de aanleg van kunstgrasvelden is intensievere bespeling mogelijk.
- De sportparticipatie moet groeien naar 75% in 2016, als we uitgaan van het Olympisch Plan 2028. In 2014 is het doel 70% (Haarlem Sport! Agenda voor de Sport 2010-2014).
- De gemeente heeft de zorgplicht dat het basisonderwijs gymnastiekonderwijs kan verzorgen. Normering hiervoor is 1,5 klokuur per groep per week. Voor speciaal onderwijs is dit 2,25. Voor het voortgezet onderwijs dient de gemeente gymlokalen te bieden op basis van het aantal leerlingen en de onderwijssoort. Hier is dus geen eenduidig aantal uren voor te noemen.
- Bij nieuwbouw of herstructurering wordt onderzoek gedaan naar de mogelijkheden voor bewegen van de bewoners (zoals ook genoemd in het concept Speelruimteplan 2012-2020)⁶.

Doelstellingen

- Het op niveau houden van de conditie van de buitensportaccommodatie, zoals gepland en benoemd in het Investeringsplan⁷.
- Het verbeteren van de conditie van de binnensportaccommodaties.
- De Haarlemse kernsporten (judo, honkbal, softbal, badminton en turnen⁸) worden binnen het gemeentelijk sportbeleid met name ondersteund bij talentontwikkeling. Op het gebied van sportaccommodaties worden alle sporten ondersteund. Echter, bij het realiseren van een nieuwe topsporthal ten behoeve van badminton prioriteit (motie gemeenteraad).
- Optimale bezetting en exploitatie van de accommodaties.
- Verbetering van de duurzaamheid van sportaccommodaties.
- Behoud van optimale spreiding door de stad.
- Regionale afstemming.

⁶ Citaat Concept Speelruimteplan 2012-2020: *Hiervoor wordt spelen standaard in de projectopdracht opgenomen als ruimteclaim bij de(her)inrichting van de openbare ruimte.*

⁷ Investeringsplan gemeente Haarlem 2011-2016

⁸ Sporten waar wij in Haarlem historisch gezien goed in zijn. Deze zijn benoemd in de Agenda voor de Sport en zijn honk- en softbal, judo, badminton en turnen en krijgen op het gebied van topsportontwikkeling extra ondersteuning.

Wat zijn de bestuurlijke kaders?

Sport en recreatie zijn bij uitstek zaken waarmee Haarlem zich kan en moet profileren. Sporten stimuleert een optimale ontwikkeling en bevordert de participatie en sociale cohesie onder Haarlemmers.⁹

Dit is verwoord in het *coalitieakkoord 2010-2014 'Het oog op Morgen'* van de gemeente Haarlem. Ook bij de inzet op 'meedoen' en specifiek op jongeren en ouderen kan sport in belangrijke mate haar bijdrage leveren. In diverse beleidsnota's is deze profilering van sport en recreatie uitgewerkt. Zo wordt in *'Haarlem 'maatschappelijk op de kaart; visie op de ruimtelijke structuur van de maatschappelijke voorzieningen 2010-2020'* de nadruk gelegd op de ontwikkeling van recreatieve routes (belangrijk voor de individuele sporter), het clusteren van voorzieningen, multifunctionele sportaccommodaties waar bijvoorbeeld ook plaats is voor welzijn of kinderopvang en wordt onderschreven dat sport een bijdrage levert aan een goed woonklimaat. Er moet oog zijn voor de verbinding van de speerpunten en gewenst aanbod sportaccommodaties beschreven in 'Agenda voor de Sport 2010-2014' met 'Haarlem maatschappelijk op de kaart'.

Steeds meer Haarlemmers sporten, blijkt uit onderzoek. Dit is ook een belangrijke doelstelling in de *programmabegroting 2011-2015*. Dit wordt mede bereikt door te investeren in voldoende aanbod van sportaccommodaties. Uitgangspunt van het sportbeleid is de toegankelijkheid van deelname aan sport en het gebruik van sportaccommodaties voor alle Haarlemmers.

Aan het einde van dit document treft u een opsomming van alle geraadpleegde documenten.

⁹ Vitaal en Ondernemend, "aandacht voor cultuur, sport en recreatie"

Hoofdstuk 2

Visie op eigendom en huurtarieven

Een belangrijk onderdeel van de visie op sportaccommodaties is een visie op de eigendomssituatie van de kleed- en clubaccommodaties. Sinds 2004 speelde de discussie of de gemeente Haarlem over moest gaan tot overdracht van de kleed- en clubaccommodaties of niet. In eerste instantie werd gestreefd naar overdracht van het eigendom van de kleedaccommodaties naar de sportverenigingen. Echter, in maart 2011 werd dat besluit teruggedraaid, omdat het zogenoemde Sportbesluit van de Rijksoverheid voorschreef dat de gemeente eigenaar diende te blijven van de kleedaccommodaties, en daarmee '*gelegenheid biedt tot sportbeoefening*', om BTW belast te kunnen verhuren¹⁰. Toen, tenslotte, in september 2011 de minister van Sport bekend maakte dat voor teruggave van BTW-belaste verhuur van de buitensportaccommodaties het eigendom van de gemeente niet langer een fiscale voorwaarde zou zijn, was dit de aanleiding voor de gemeente Haarlem om nader specifiek beleid te ontwikkelen.

Het college presenteert in dit document haar visie op de onderwerpen 'eigendom' en 'tariefstructuur bij huren' van sportaccommodaties in Haarlem. Deze visie is getoetst bij professionals én bij de Haarlemse sportverenigingen.

Uitgangspunt van onze visie is dat de sportverenigingen de keuze krijgen om de sportaccommodatie in eigendom te verkrijgen tegen gestelde voorwaarden of kunnen kiezen voor huur van onze sportaccommodaties tegen daarvoor geldende voorwaarden en tarieven. In het beleidsuitvoeringsplan worden de voorwaarden voor zowel eigendomsituatie als de tariefstructuur verder uitgewerkt, in samenspraak met de sportverenigingen.

In de bijlage is een implementatieplan opgenomen, hier staan alle uit te werken onderwerpen genoemd, inclusief de daarbij behorende termijnen.

Eigendom

Algemene uitgangspunten

De (buiten)sportverenigingen krijgen de keuze of het eigendom van de kleed- en clubaccommodatie in eigen bezit komt.

Uitgangspunt is dat voor de gemeente Haarlem elke sportvereniging gelijke kansen moet krijgen en dat geen enkele positie (huurder dan wel eigenaar) bevorderd/aangemoedigd wordt; overdracht moet in het beginsel geen financieel voordeel of nadeel opleveren. Het is aan de sportverenigingen om de keuze te maken voor het eigendom.

De veldhuur wordt losgekoppeld van de huur van de kleedaccommodaties en omgezet in aparte tarieven. Hiermee wordt duidelijk inzichtelijk welk huurtarief geldt.

De vereniging die *geen eigendom wenst van kantine en kleedaccommodatie* wordt een kostprijsdekkende¹¹ huur in rekening gebracht. Dit houdt in dat alle kosten t.b.v. de accommodatie (bv onderhoud, vervanging) inclusief een nog nader te bepalen deel van de kapitaallasten in het huurtarief worden verdisconteerd.

¹⁰ Uit: Staatscourant, 2-11-2011, Sportbesluit: gelegenheid geven tot sportbeoefening. Er zijn nieuwe richtlijnen opgenomen met betrekking tot de toepassing van het verlaagde btw-tarief voor het gelegenheid geven tot sportbeoefening. De voorwaarde dat degene die gelegenheid geeft tot sportbeoefening ook zelf de aanvullende voorzieningen (zoals kleed- en doucheruimten en sanitaire voorzieningen) ter beschikking moet stellen is daarbij vervallen.

Normering kleedaccommodaties

De gemeente Haarlem ontwikkelt een nieuwe normering voor de kleedaccommodaties op basis van eisen gesteld door bonden en VNG.

Tarieven

Er komt een voorstel tot aanpassing van de tariefstructuur voor zowel binnensport als buitensport.

- Voor *de buitensport* geldt dat er met name een tariefdifferentiatie komt als het gaat om de *veldhuur*.
- Eventuele inkomsten op tarieven dienen om het tekort op de sportbegroting te dekken.
- Er zal een lijst worden opgesteld met wat er allemaal onder het huurtarief valt, zodat voor alle verenigingen hetzelfde geldt.

Hoofdstuk 3

Omgevingsanalyse

Landelijke ontwikkelingen/Trends

Het sportgedrag in Nederland is constant in beweging. Veel ontwikkelingen hebben invloed op het sportgedrag van de Nederlander, en dus ook op dat van de Haarlemmer. Veel genoemde ontwikkelingen zijn de individualisering in de Nederlandse samenleving, het Olympisch Plan 2028 en de toegenomen aandacht voor een gezonde levensstijl. Daarnaast is ook de sociaaleconomische situatie van invloed op het sportgedrag, de wisselende populariteit van de verschillende sportsoorten en de opkomst van nieuwe sporten zoals fitness en, meer recent, verschillende dansvormen.

Met name de toenemende individualisering in de sport betekent dat er minder in verenigingsverband wordt gesport en vaker individueel (hardlopen, fietsen, fitness), waarbij op flexibele tijden gesport kan worden. Ook de vergrijzing verandert het sportgedrag van de Nederlander naar enerzijds een meer individualistisch beweegpatroon (bv. wandelen, Nordic Walking), en anderzijds naar het sociale aspect van sporten (bv. in de wijk), waarbij ontmoeting op flexibele tijden voorop staat.

Hierdoor zal de behoefte aan soorten en verscheidenheid in sportaccommodaties veranderen. De markt neemt een deel van de sportvoorzieningen over, al is dat wel tegen commerciële tarieven. De verwachting is dat deze trend zich zal voortzetten.

Voor de komende jaren wordt landelijk gestreefd naar een verhoging van de sportdeelname. In het kader van het Olympisch Plan 2028 wordt tot en met 2016 ingezet op 'Nederland Sportland'. Daarvoor moet de landelijke sportdeelname toenemen van 65% in 2009 naar minimaal 75% in 2016.

De sportbehoefte wordt steeds diverser. Gebruikers wensen hun verschillende sportsoorten in individueel dan wel in teamverband te beoefenen op kwalitatief goede, veilige en aantrekkelijke sportaccommodaties in hun directe leefomgeving. Het multifunctioneel inzetten of bruikbaar maken van deze sportaccommodaties is daarom belangrijk. Met de toegankelijkheid van internet doet de gebruiker kritisch vooronderzoek naar de verschillende sportmogelijkheden in zijn directe leefomgeving.

De populariteit van individueel gerichte sporten zoals fitness en hardlopen zal blijven, maar sport zal een steeds meer maatschappelijke rol gaan vervullen. Sport wordt ingezet als middel om sociaal-maatschappelijke effecten te bereiken. Zo heeft sport een positieve invloed op zaken als veiligheid, sociale cohesie, welzijn, gezondheid en het zelfbeeld van mensen. Op deze positieve bijdrage van sport aan de maatschappij zal in de komende jaren meer en meer worden ingezet. Dit biedt mogelijkheden voor sport om nieuwe vormen van (co-)financiering aan te boren, om het maatschappelijke voorzieningenniveau in de stad op peil te kunnen houden. Voorbeelden zijn sponsoring van zorgverzekeraars, de (financiële) samenwerking met Welzijnswerk en Wijkzaken en eventuele provinciale of landelijke stimuleringsregelingen.

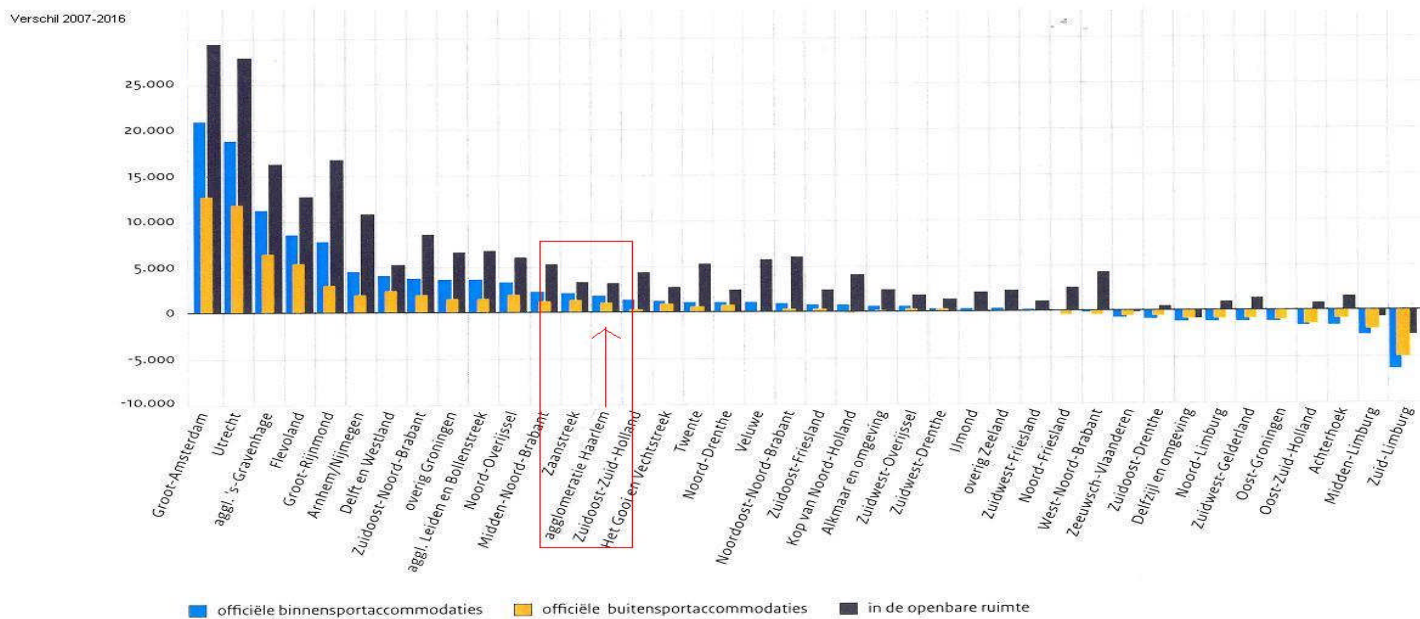
Regionale/Lokale ontwikkeling/trends

Voor Haarlem wordt uitgegaan van een kleine toename in de sportdeelname, gezien het brede landelijke draagvlak voor het Olympisch Plan 2028, waarbij landelijk sportparticipatie wordt gestimuleerd, en de bevolkingsprognoses die uitwijzen dat de Haarlemse bevolking de komende jaren beperkt zal groeien. De verwachte verdeling van de inwonersgroei¹² (over de diverse leeftijdscategorieën) zorgt er daarnaast voor dat de vraag naar sportvoorzieningen zeer divers zal zijn. De vraag naar gemeentelijk ondersteunde sportaccommodaties zal daardoor minimaal toenemen, maar zeker niet dalen¹³ (zie afbeelding 1, met prognose tot 2028). Wel zal bijvoorbeeld de vraag naar voldoende trim- en wandelpaden substantieel toenemen, onder meer door de vergrijzing van de bevolking.

¹² Uit: Haarlem in 2020, bevolkingsprognose en beleidsbeschouwing. Gemeente Haarlem O&S juni 2010

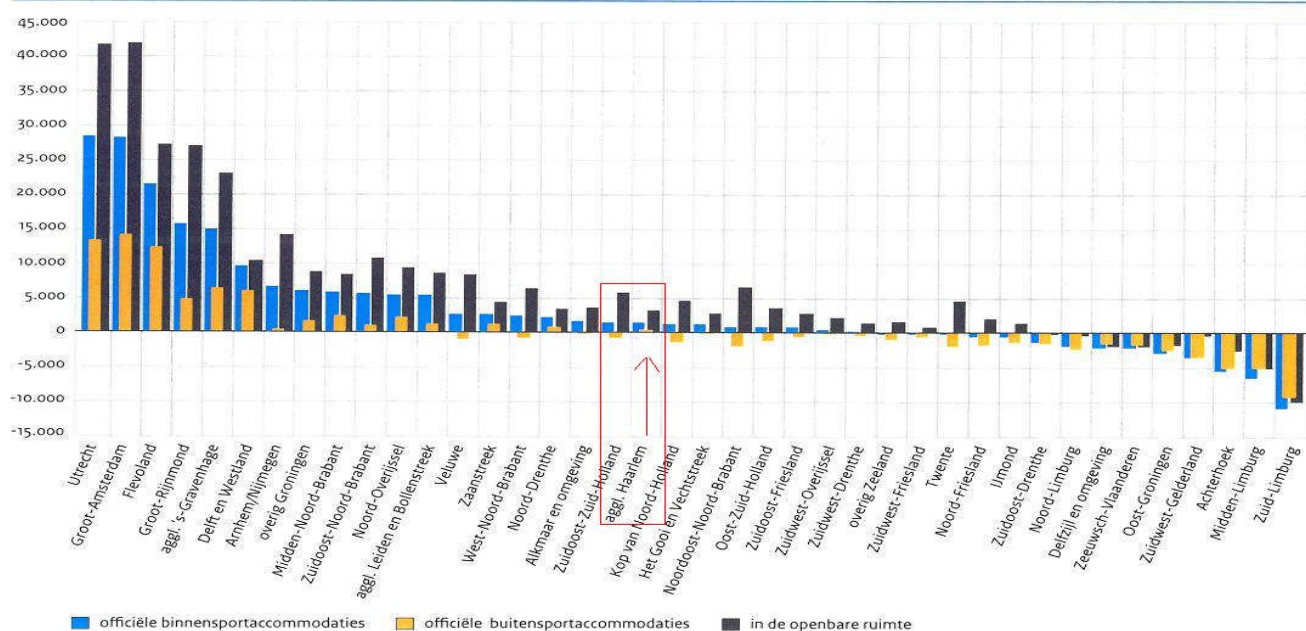
¹³ Uit: Sport: een leven lang, rapportage sport 2010. Sociaal Cultureel Planbureau en W.J.H. Mulierinstituut, december 2010

Afbeelding 1 Verschil aantal sporters per accommodatievorm per regio tussen 2007 en 2016, bovenste tabel en 2007 en 2028, onderste tabel (absolute aantallen)

Bron: SCP/CBS (AVO'07a), CBS Bevolkingsprognose (StatLine)

Figuur 12.3 Verschil aantal sporters per accommodatievorm per regio tussen 2007 en 2028 (absolute aantallen)

Bron: SCP/CBS (AVO'07a), CBS Bevolkingsprognose (StatLine)

Van de Haarlemmers van 15 jaar en ouder doet 61% regelmatig aan sport (Omnibus 2010)¹⁴. Dit is een groei ten opzichte van 2007. Het percentage was toen 56%. Gezien de huidige inzet op sport is de verwachting dat dit aantal nog verder stijgt.

De leefbaarheidsmonitor (2007)¹⁵ van de gemeente Haarlem (waarin ook de bewoners tot en met 15 jaar mee worden geteld) geeft een percentage aan van 67%. Vergeleken met de landelijke gemiddelden scoort Haarlem daarmee goed. Landelijk doet 65% van de bevolking minimaal een keer per maand aan sport. Doelstelling is om het percentage van 67% van de Haarlemmers die in 2007 regelmatig sporten te verhogen naar 70% in 2012.

¹⁴ uit: Omnibus 2010. Gemeente Haarlem, afdeling Onderzoek en Statistiek.

¹⁵ uit: Leefbaarheidsmonitor 2007. Gemeente Haarlem, afdeling Onderzoek en Statistiek.

Hoofdstuk 4

Hoe ver zijn we nu? "Een rondje langs de velden."

In dit hoofdstuk bespreken wij de huidige condities van de sportaccommodaties en welke kwaliteitsimpulsen hieraan ten grondslag liggen.

4.1 Impulsen in kwaliteit sportaccommodaties

In Haarlem is in de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in de opwaardering van de sportaccommodaties. De basis voor deze impuls ligt in het 10-jaren plan welke in 2006 door de gemeenteraad is vastgesteld. Met deze impuls is er jaarlijks geld gereserveerd in het gemeentelijke Investeringsplan (IP) voor buitensportaccommodaties. Naast dit 10-jaren (sport) plan zijn in het Strategisch Huisvestingplan Onderwijs¹⁶ bepalingen opgenomen over de omvang en het aantal gymnastieklokalen per wijk en is aangegeven hoe de basisvoorzieningen gefinancierd worden in de komende jaren.

Hierdoor hebben de benoemde kernsporten honk- en softbal de beschikking gekregen over nieuwe sportcomplexen: Sportpark Pim Mulier en Nol Houtkamp sportpark. Ook is een indoor-trainingsaccommodatie in gebruik genomen (Provincie Noord Holland Hal). Met deze voorzieningen heeft de gemeente de ontwikkeling van honk- en softbal breedtesport met een sterk accent op topsport maximaal gefaciliteerd.

In de afgelopen jaren zijn veel kunstgrasvelden aangelegd.

In de 'Agenda voor de Sport 2010-2014' is de ambitie gesteld om op ieder sportpark minimaal één kunstgrasveld aan te leggen indien de noodzaak aanwezig is, op basis van planningsnormen ISA Sport/ NOC*NSF. Dit doel is bijna bereikt. Bijna alle sportparken hebben één of meer kunstgrasvelden. Er zijn nog slechts drie sportparken die niet over kunstgras beschikken, te weten Sportcomplex Oudeweg (v.v. De Brug), sportcomplex Reinaldapark (HYS) en sportcomplex Eindhoven (THB).

4.2. Soorten sportaccommodaties

De accommodaties waarin de Haarlemmers sporten zijn divers van aard. Het eigendom van de diverse accommodaties is verdeeld over meerdere partijen. Om dit helder te krijgen wordt een onderscheid gemaakt tussen de verschillende soorten accommodaties.

4.2.1. Buitensportaccommodaties

Buitensport vindt plaats in de openbare ruimte op trapveldjes, speelveldjes, in parken en op speciale voorzieningen zoals Cruyff Courts (Parkwijk) en Krajicek Playgrounds (Amsterdamse Buurt en Indische Buurt). Deze voorzieningen vallen onder de openbare ruimte en worden gezien als recreatieaccommodaties. Eigendom ligt bijna altijd bij de gemeente. Ook wordt buiten gesport op sportvelden. Dit zijn afgesloten terreinen waarop velden liggen die voldoen aan de eisen van de diverse sportbonden. Een kleedaccommodatie is altijd aanwezig, veelal is ook een clubhuis of kantine aanwezig. Deze sportterreinen noemen we sportcomplexen en worden ook gezien als buitensportaccommodaties. Het eigendom van de meeste sportcomplexen ligt bij de gemeente, in enkele gevallen is alleen de kale grond van de gemeente. Sporadisch is een geheel sportcomplex inclusief ondergrond in eigendom van derden.

4.2.2. Binnensportaccommodaties

De binnensporten vinden plaats in de sporthallen, die voldoen aan de bondseisen (ISA-normering) voor wedstrijden in de betreffende sporten en niveaus. Een overzicht van de hallen staat verderop in dit hoofdstuk. Een aantal hallen is in eigendom van de gemeente, de overige hallen zijn in eigendom bij derden.

¹⁶

Op basis van de Notitie Lokalen Bewegingsonderwijs uit 2009

Daarnaast wordt veel gebruik gemaakt van gymnastieklokalen, die vaak niet voldoen aan de eisen voor wedstrijdgebruik, maar wel worden gebruikt om te trainen, voor recreatieve sport en voor het beoefenen van activiteiten zoals dans en ritmische gymnastiek. Ongeveer de helft van alle gymnastieklokalen zijn in eigendom van de schoolbesturen. De andere helft is in eigendom van de gemeente. In totaal beschikt Haarlem over 71 gymnastieklokalen. De lokalen worden gezien als onderwijsaccommodaties, waar sport mede gebruik van maakt.

Tenslotte bestaan er zogenaamde specialistische accommodaties. Dit zijn binnensportruimten die niet voldoen aan eisen die worden gesteld aan een 'standaard'-sporthal of gymnastieklokaal, maar waarin specifieke sporten heel goed beoefend kunnen worden. Bekende voorbeelden zijn judozalen, fitnessruimten en zaaltjes voor diverse vechtsporten. Deze accommodaties zijn bijna altijd in eigendom van derden, en worden gezien als commerciële sportruimte, zoals wordt benoemd in Hoofdstuk 5 van de 'Agenda voor de Sport2010-2014'.

4.3.3 Wat is het huidige aanbod en spreiding ?

4.3.1. Buitensportaccommodaties

Haarlem kent een rijk en gevarieerd aanbod van sporten en sportfaciliteiten met een redelijke spreiding over de stad. Uit bijlage 1 blijkt dat voor wat betreft de buitensportaccommodaties opvalt dat de grotere buitensportcomplexen zich bevinden in het noordelijke gedeelte van de stad en in de noord-westhoek van Schalkwijk.

Op *wijkniveau* kan geconstateerd worden dat de spreiding niet in evenwicht is. Met name de wijken aan de oostzijde van de stad grofweg tussen Spaarne en Rijksstraatweg (Indische-, Transvaal-, Vogelbuurt en Dietsveld) en aan de oost – en zuidzijde van het centrum (Sporheldenbuurt, Scheepmakersdijk, Burgwal, Oude Amsterdamsebuurt en Slachthuisbuurt) hebben geen buitensportaccommodaties. De afstand naar de sportcomplexen vanuit genoemde wijken is acceptabel, maar met name voor kinderen kent de route uit het oogpunt van veiligheid knelpunten.

De laatste jaren is door stedenbouwkundige ontwikkelingen het aantal velden afgenomen. Denk daarbij aan de velden van DSC'74 aan de Boerhaavelaan en de velden van Kinheim aan het Badmintonpad. Met de aanleg van kunstgrasvelden, waarop intensievere bespeling mogelijk is, is de benodigde capaciteit voor de sport gewaarborgd. Zo zijn bijvoorbeeld de complexen Nol Houtkamp, DSK en een groot deel van het Pim Mulier geheel vernieuwd. De kosten daarvan zijn voor het overgrote deel gedekt uit grondexploitaties, overige kosten worden gedekt vanuit het Investeringsplan (IP).

Voor sport-, beweeg- en speelplekken in de openbare ruimte geldt het volgende¹⁷:

- In Haarlem is een tekort aan speelplekken voor 0-6 jarigen.
- Voor 6-12 jarigen zijn er juist te veel speelplekken.
- De informele speelruimte is voor kinderen tot 4 jaar voldoende, maar voor de jeugdigen tot 12 jaar te weinig.
- Het verschil in spreiding van de speelruimte is groot. In sommige wijken moet een plek met veel kinderen worden gedeeld en in andere wijken is de druk op een voorziening juist laag.
- Voor jongeren zijn te weinig sport en ontmoetingsplekken in Haarlem.
- Er ontbreekt een herkenbare en samenhangende routing tussen de speelvoorzieningen.

4.3.2 Binnensportaccommodaties

Voor de ligging van de diverse binnensportaccommodaties is de situatie vergelijkbaar met die van de buitensportaccommodaties. De spreiding over de stad van de grote sporthallen is voldoende. In totaal hebben de inwoners van Haarlem de beschikking over 9 sporthallen waarvan er 4 in opdracht van de gemeente worden geëxploiteerd:

¹⁷ Uit: Concept nota Speelruimtebeleid 2012-2020

Gemeentelijk

- Spaarnehal (zuidelijk deel van Haarlem), vernieuwing van de hal hangt samen met herontwikkeling Schalkstad.
- Beijneshal (centrum), hierover is gedachtevorming gaande over wel of niet voortzetten van het (aflopende) contract.
- Provincie Noord Holland Hal (noorden), op Sportpark Pim Mulier.
- Kennemer Sportcenter (noorden)

Particulier

- Henk van Turnhouthal (Olympia, Schalkwijk)
- OG-hal (OG, Noord)
- De Melkerij (de Blinkert en tennis, Noord)
- Badmintonhal (Duinwijck, Noord)
- Overhout (Schalkwijk)

Daarnaast zijn er nog de kleinere zalen zoals gymnastieklokalen die ook na schooltijd ter beschikking staan voor sportbeoefening. De spreiding van deze voorzieningen is goed te noemen. Opvallend daarbij is wel dat hun aantal minder is in dezelfde wijken die ook genoemd zijn bij de buitensport. De wijken aan de oostzijde van de stad grofweg tussen Spaarne en Rijksstraatweg, en aan de oost – en zuidzijde van het centrum. In Haarlem Noord leidt dit wel tot problemen (voor het bewegingsonderwijs moeten sommige basisscholen met de bus naar andere gymzalen worden vervoerd), in Schalkwijk en Oost niet.

Haarlem zit op de lijn van de landelijke norm van 1 sporthal op 15.000 inwoners. Daarbij merken we op dat twee hallen (t.w. de Duinwijck hal en de tennishal Overhout) uitsluitend gebruikt worden voor een specifieke sport en het Kennemer Sportcenter gelijk staat aan drie hallen. Ook hebben er in de afgelopen periode een aantal nieuwe ontwikkelingen plaatsgevonden:

- Een overkapte ijsbaan
- Een hal voor werp- en slagtechnieken op het Sportpark Pim Mulier (Provincie Noord-Holland Hal).
- Bij de nieuwbouw van de VMBO school Haarlem College zijn een nieuwe sporthal plus twee gymnastieklokalen gerealiseerd ter vervanging van de gymzalen en de sportzaal van het voormalig Spaarnelyceum aan de Zwemmerslaan.

Bij de bouw van een nieuw lokaal voor bewegingsonderwijs gelden de volgende beleidsuitgangspunten¹:

1. een lokaal bewegingsonderwijs dat uitsluitend gebruikt wordt door het onderwijs moet voldoen aan de minimale speeloppervlakte van 252 m² en een vrije hoogte van 5 meter;
2. een lokaal bewegingsonderwijs dat behalve voor het onderwijs gebruikt wordt door verenigingen moet voldoen aan de minimale speeloppervlakte van 286 m² en een vrije hoogte van 5,5 meter en meer opslagruimte;
3. per wijk wordt als wijkvoorziening een lokaal bewegingsonderwijs gerealiseerd met een minimale speeloppervlakte van 308 m² en een vrije hoogte van 7 m.

Tot slot heeft Haarlem drie zwembaden, die evenredig zijn verspreid over de stad:

- De Planeet (Noord)
- Houtvaart, buitenbad (Zuidwest)
- Boerhaavebad (Schalkwijk/Oost)

Deze zwembaden zijn van belang voor het leszwemmen, het schoolzwemmen en het gebruik door sportverenigingen. De zwembadbranche kent zijn eigen dynamiek. In het beleidsuitvoeringsplan zal hier dan ook apart aandacht voor zijn.

4.4 Kwaliteit en onderhoud

De sportaccommodaties in Haarlem zijn over het algemeen in goede staat. Door extra impulsen in de afgelopen jaren is veel (achterstallig) onderhoud aan buitensportaccommodaties uitgevoerd, en zijn in hoog tempo kunstgrasvelden aangelegd. Het tienjarenplan voor buitensportaccommodaties en het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs (gymnastieklokalen) hebben hier zeker aan bijgedragen.

Onderhoud en renovatie hebben echter tot op heden bij de binnensportaccommodaties minder plaatsgevonden. Zoals vermeld is het reguliere onderhoud aan gymnastieklokalen wel opgenomen in het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs, maar de algemene staat van de sporthallen en gymnastieklokalen blijft achter. In het tienjarenplan zijn deze accommodaties ook niet opgenomen. Voor ambities zoals het realiseren van een groot formaat gymnastieklokaal per wijk en extra bergruimte voor sportverenigingen zijn de kosten niet opgenomen in de begroting. Dit is ten koste gegaan van de algemene kwaliteit van de binnensportaccommodaties¹⁸. Hierdoor zijn een aantal locaties gedateerd.

De sportruimten die in eigendom zijn van derden worden over het algemeen wel redelijk onderhouden en zijn daarmee kwalitatief in voldoende staat voor het beoogd gebruik.

4.5 Bezettingsgraad (gebaseerd op jaar 2010)

De bezettingsgraad van de gymzalen in beheer bij SRO is met name overdag zeer goed (70%). In de avonden verschilt het erg per gymzaal, maar het totale gemiddelde is 42%.

Van de sporthallen in beheer bij SRO is het erg wisselend, waarbij het Kennemer Sportcenter zeer goed verhuurd wordt en de Provincie Noord-Holland Hal nog niet voldoende.

Over de buitensportaccommodaties zijn op dit moment geen gegevens beschikbaar. Deze gegevens moeten via de diverse bonden worden opgevraagd.

In overleg met SRO zal de exploitatie van de accommodaties continu gemonitord moeten worden en waar nodig gekeken naar verbetering mogelijk is.

Ook is het zinvol om te kijken waarom de ene gymzaal/sporthal wel goed verhuurd kan worden en de andere niet. Mogelijk is met een aantal simpele aanpassingen een veel betere exploitatie mogelijk.

4.6 Conclusies

Wat betreft de condities van de sportaccommodaties en de spreiding hiervan kunnen we de volgende conclusies vaststellen.

- De buitensportcomplexen zijn van goede kwaliteit, door veel investeringen in de afgelopen jaren. Daar waar nog investeringen nodig zijn, zijn deze, zover financieel mogelijk, opgenomen in het Investeringsplan.
- De sport- en spelgelegenheden in de openbare ruimte zijn redelijk op orde. Er is een Cruyff Court en er zijn diverse Krajicek Playgrounds. Ook zijn er steeds meer 'gewone' hoogwaardige pleintjes in de stad. Wel is er een tekort aan sport- en spelvoorzieningen voor de oudere jeugd (12+) en de jongsten, van 0-6 jaar.
- De algemene staat van de binnensportaccommodaties (hallen en gymzalen) blijft achter, omdat er minder onderhoud en renovatie heeft plaatsgevonden.
- De spreiding van de sportaccommodaties over de stad is acceptabel, zoals ook te zien is op de sportaccommodatiekaart.
- Op wijkniveau is de spreiding niet in evenwicht. Met name de wijken aan de oostzijde van de stad (grofweg tussen Spaarne en Rijksstraatweg) en aan de oost – en zuidzijde van het centrum hebben geen buitensportaccommodaties. Het aantal gymnastieklokalen is in deze wijken minder dan andere Haarlemse wijken.
- Exploitatie dient continu gemonitord te worden en mogelijkheden bezien voor het verhogen van de bezettingsgraad in met name (multi)functionele accommodaties.

¹⁸ Onderzoek ISA Sport 2003 (Dit onderzoek is de onderlegger van het 10 jarenplan IP 2007-2016. Er is geen recentere onderzoek beschikbaar.)

Hoofdstuk 5

SWOT-analyse

Naar aanleiding van de vorige hoofdstukken en het 'lopende' sportbeleid voortvloeiend uit de 'Agenda voor de Sport 2010-2014', kan de volgende SWOT-analyse gemaakt worden. Deze zal later gebruikt worden voor het uitwerken van de Beleids/Uitvoeringsnota.

Sterke Punten	Zwakke Punten
<ul style="list-style-type: none"> - De kwaliteit van de buitensportaccommodaties is goed, omdat er de laatste 10 jaar veel in geïnvesteerd is. - Er is goede diversiteit in het aanbod - Er is een redelijke spreiding over de stad, voor zowel buitensport als binnensportaccommodaties - De kwaliteit van de meeste buitensportaccommodaties is goed - Veel kunstgrasvelden, waardoor de bespelingscapaciteit op orde is gebleven ondanks de afname van het aantal velden. 	<ul style="list-style-type: none"> - Op wijkniveau is de spreiding van sportaccommodaties niet in evenwicht (buiten en binnensport). - De kwaliteit van de meeste binnensportaccommodaties is onder niveau
Kansen	Bedreigingen
<ul style="list-style-type: none"> - Multifunctionele aanpak als onderdeel van integraal beleid. Dus intensieve samenwerking op gebied van recreatie, denksport, speelruimteplan, welzijn, kinderopvang en dergelijke om efficiënt met ruimte en middelen om te gaan, als gezamenlijke langetermijn aanpak. - Een harmonisatie van de tarieven kan op lange termijn financiële middelen opleveren. - Intensievere samenwerking met verenigingen bij de realisatie van nieuwe projecten; wat draagt een club bij? - Gebiedsontwikkelingen; Industrierrein Spoorzone/Oudeweg, Waarderpolder, Zuidwesthoek/van Leeuwenhoekpark, zone tussen Spoor en westelijke randweg (bij autodealers), Gebiedsvisie Overkluizing Zijlweg/Campus, Gebiedsvisie Europawijk-Noord én (voormalig) convenantlocatie, gebiedsvisie Schoterbos, aanbouw Kennemer Sportcenter, aanbouw prov. Noord-Holland hal. Hierbij ook kijken naar beweegmogelijkheden op het gebied van recreatie, bewegen en sport. - Synergie tussen SRO en programmering SportSupport - Promotie van (sport)evenementen e.d. in sporthallen. - Doelstellingen Olympisch Plan 2028. - Portefeuillehouderoverleg met regiogemeenten, waarbij er afstemming is over spreiding van accommodaties in de regio en een gezamenlijk aanpak topsportaccommodaties. 	<ul style="list-style-type: none"> - Het ontbreken van financiële middelen voor een nieuwe badmintonhal. De huidige hal is aan vervanging toe. Wil Haarlem ook in de toekomst (inter)nationaal hoogstaand badminton blijven spelen, dan is vervanging noodzakelijk. - De huidige financiële situatie is een knelpunt. Het is niet realistisch gezien de huidige bezuinigingstaakstelling en het investeringsklimaat op de particuliere markt, te verwachten dat nieuwe wensen op het terrein van sportaccommodaties op korte termijn gerealiseerd kunnen worden. - Gebiedsontwikkelingen kunnen een bedreiging vormen indien het belang van sport in dat gebied niet goed wordt meegewogen. - Openbaarheid van de sportvelden vs. vandalisme

Hoofdstuk 6

Speerpunten en ambities

Aan de volgende punten gaat na vaststelling van deze strategische visie uitvoering worden gegeven:

- Uitwerken Strategische visie in een beleidsuitvoeringsplan, waaronder:
 - Harmonisatie van de tarieven;
 - Voorwaarden ontwikkelen voor mogelijke overdracht van kleed- en clubaccommodaties.

Zie voor verder uit te werken stappen het implementatieplan in de bijlage.

Als de SWOT-analyse gekoppeld wordt aan de in Hoofdstuk 1 genoemde visie, missie en ambitie, komt men tot een aantal speerpunten en ambities.

In met name het beleidsuitvoeringsplan zal hiervan worden uitgegaan:

1. *In Haarlem is een divers aanbod van sportaccommodaties*
Van belang is om in de buitenruimte plaats te creëren voor speelveldjes enz. (recreatieaccommodaties), omdat op het gebied van ongeorganiseerde sport een toenemende vraag zal ontstaan.
2. *Bij nieuwbouw of herstructurering van wijken of buurten worden de sport- en beweegmogelijkheden integraal als aandachtspunt meegenomen in de stedelijke planning en het ruimtelijk beleid*
3. *Bij nieuwbouw en renovatie wordt gestreefd naar multifunctioneel gebruik*
Qua diversiteit is de verwachting, dat er op meer verschillende manieren (on)georganiseerd gesport zal worden. Het huidige aanbod aan accommodaties is daarvoor matig geschikt; er bestaan relatief veel accommodaties die niet (goed) geschikt zijn voor multifunctioneel gebruik, omdat ze bijvoorbeeld slechts ingericht zijn op één sport.
Bij renovatie of nieuwbouw van sportaccommodaties streven we naar multifunctioneel gebruik. Onderdeel hiervan kan zijn dat een gymlokaal vergroot moet worden, zodat meer sportverenigingen van deze voorziening gebruik kunnen maken. Kosten hiervan kunnen dan bijvoorbeeld komen uit een aangepast verhuurtarief of uit de exploitatie van de gebiedsontwikkeling.
Ook wordt bij renovatie en nieuwbouw gekeken in hoeverre de sportvereniging zelf de mogelijkheid heeft om een eigen bijdrage te leveren.
Alleen waar om zwaarwegende sporttechnische redenen multifunctioneel gebruik niet wenselijk is kan hiervan incidenteel worden afgeweken.
4. *Bij nieuwbouw en renovatie wordt gestreefd naar clustervorming*
Om de investeringen in sportaccommodaties optimaal te laten renderen zijn clustervorming, multifunctioneel gebruik en toepassing van kunstgras belangrijk. Omdat beschikbare ruimte om uit te breiden beperkt is, worden steeds vaker kostenbewuste oplossingen gezocht die intensiever gebruik maken van reeds in gebruik zijnde ruimte.
5. *Bij nieuwbouw en renovatie staat duurzaamheid voorop*
Er wordt onderzocht of duurzaam bouwen voor verschillende panden financieel interessant is. Bij het ontwerp kan rekening worden gehouden met herwinbaarheid van materialen, lagere (milieubewuste) energielasten en lagere uitstoot van CO₂.
6. *Sober en doelmatig is het uitgangspunt voor het conditieniveau bij nieuwbouw en renovatie.*
7. *Binnen bestaande middelen wordt er gezocht naar mogelijkheden voor het verbeteren van de conditie van de binnensportaccommodaties*
In Haarlem is er sprake van achterstallig onderhoud bij de binnensportaccommodaties. De komende jaren zal hier aandacht voor moeten zijn. Er zal onderzocht moeten worden of de hiervoor benodigde middelen ook buiten de

gemeentelijke begroting kunnen worden gevonden. Als het gaat om gymlokalen wordt er gezamenlijk met de afdeling Onderwijshuisvesting opgetrokken.

8. *Indien er binnensportaccommodatie verdwijnt, dient het aanbod op bestaand niveau te blijven.*

Het aantal binnensportaccommodaties is minimaal. Als er ergens een sporthal of gymzaal verdwijnt, dan dient er een passende oplossing te komen.

9. *Veiligheid moet geen belemmering zijn om te sporten*

Er dient nadrukkelijk oog te zijn voor het veiligheidsaspect van de accommodaties en de routes naar die accommodaties. Hiertoe moet zo veel mogelijk gezamenlijk worden opgetrokken met beleidsveld Openbaar Groen en Verkeer in de planvorming van woonwijken. Hierbij gaat het vooral om de routes naar de sportcomplexen. Daarbij is er een Veiligheidsconvenant tussen de Politie Kennemerland en SRO, die de veiligheid omtrent criminaliteit en vandalisme rondom de sportaccommodaties moet verbeteren.

Welke documenten zijn referentiekader voor deze strategische visie sportaccommodaties?

Intern

- Haarlem Sport! Agenda voor de Sport 2010-2014
- Coalitie akkoord "Met het oog op morgen"
- Haarlem Maatschappelijk op de kaart: visie op de ruimtelijke structuur van de maatschappelijke voorzieningen 2010-2020
- Programmabegroting 2011-2015
- Concept nota Speelruimtebeleid 2012-2020
- Haarlem in 2020, bevolkingsprognose en beleidsbeschouwing. Gemeente Haarlem O&S juni 2010
- Notitie Lokalen Bewegingsonderwijs uit 2009 (Strategisch Huisvestingplan Onderwijs)
- Haarlemse Sporters ook in de toekomst onder dak? Onderzoek van O&S gemeente Haarlem, september 2007
- Omnibus 2010. Gemeente Haarlem, afdeling Onderzoek en Statistiek.
- Leefbaarheidsmonitor 2007. Gemeente Haarlem, afdeling Onderzoek en Statistiek.

Extern

- Olympisch plan 2028
- Sport: een leven lang, Rapportage sport 2010. *Sociaal Cultureel Planbureau en W.J.H. Mulierinstituut*. December 2010.
- Onderzoek ISA sport 2003
- Beleidsdocumenten van andere gemeenten

Bijlage

Implementatieplan beleidskader Strategische Visie Sportaccommodaties

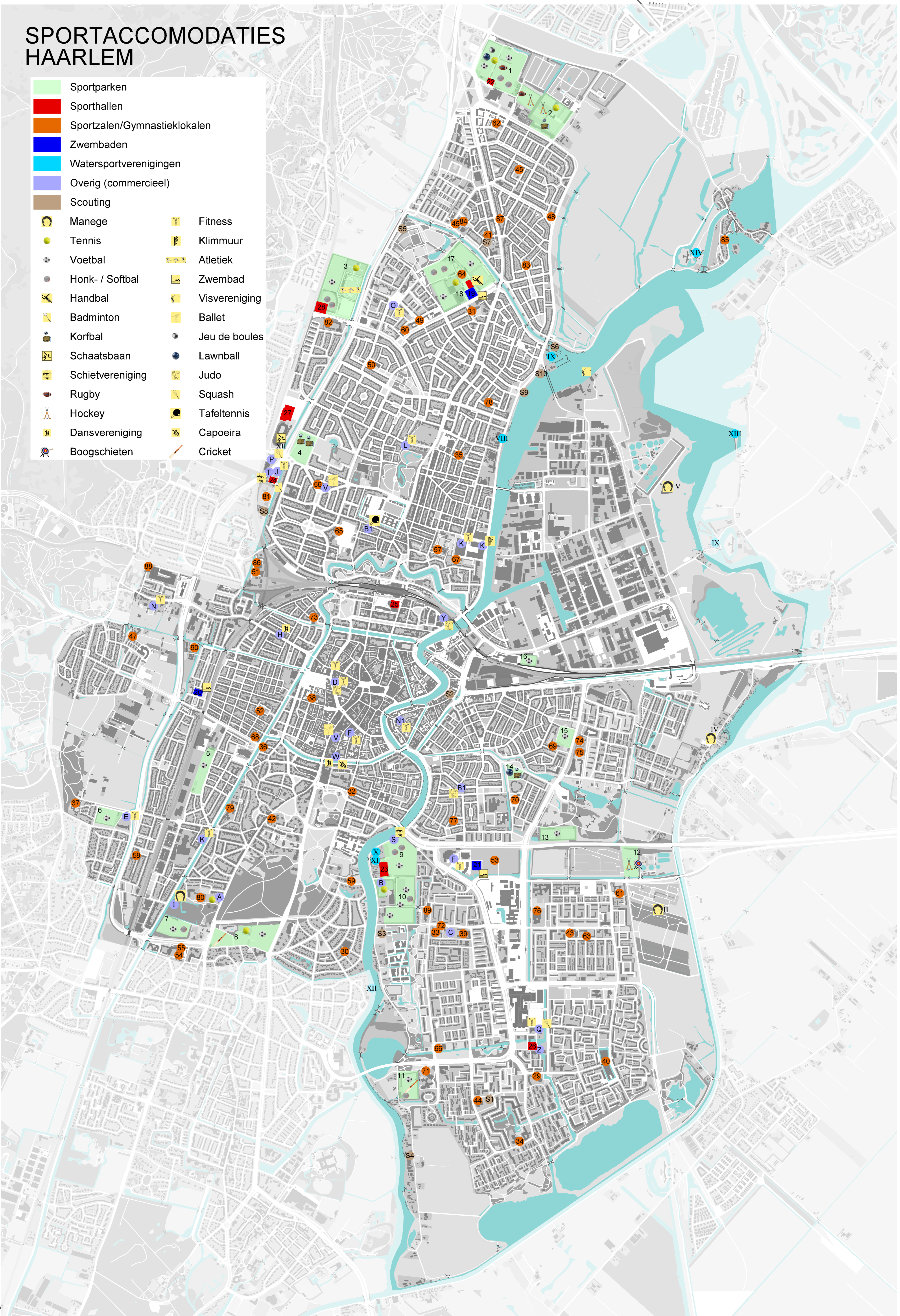
Hieronder een overzicht van de ambtelijke uitwerking. Deze wordt besproken en uitgewerkt met de externe partijen.

Onderdeel	Door afdeling	Tijdslijn
Uitwerken voorwaarden eigendomsoverdracht, waaronder: <ul style="list-style-type: none">- Overdrachtsbelasting- Erfpacht- notariële vestigingskosten- kosten verbonden aan het uitoefenen van het zekerheidsrecht- afspraken met onderwijs- taxatie kleed-/clubaccommodaties- aanpassen huurtarief voor kleedaccommodaties- verhuur aan derden door verenigingen- in overleg en per accommodatie wordt bekeken in hoeverre kleed- en clubaccommodatie gezamenlijk kunnen worden overgedragen.	JOS Vastgoed Concern Juridische Zaken	April-november 2012
Ontwikkelen normering voor de kleedaccommodaties	JOS Vastgoed	April 2012
Huurtariefstructuur Buitensport	JOS Vastgoed Juridische Zaken	April-november 2012
Ontwikkelen lijst met daarin opgenomen welke onderdelen onder het huurtarief vallen	JOS	Mei 2012
Huurtariefstructuur Binnensport	JOS Vastgoed Juridische Zaken	April-november 2012
Inventarisatie naar gemeentelijke afspraken en verplichtingen omtrent sportzaalgebruik, anders dan sportverenigingen (bv. kinderopvang)	JOS	Mei 2012
In huurtariefstructuur binnensport mate van zelfwerkzaamheid opnemen	JOS	April-november 2012
Onderzoek haalbaarheid Badmintonhal Duiwijck	JOS Gebiedsmanagement Stedelijke Projecten	December 2011- April 2012
Inventarisatie zwembadtarieven	JOS (in samenspraak met SRO)	April-november 2012
Inventarisatie gymzalen en bezettingsgraad	JOS (in samenspraak met SRO)	Mei 2012
Afstemming SHO planning renovatie/nieuwbouw gymzalen	JOS Vastgoed	Mei-oktober 2012
Inventarisatie buitensportaccommodaties en bezettingsgraad	JOS (in samenspraak met SRO)	Mei 2012
IP na 2016	JOS Concern	Maart-juni 2012
Multifunctionaliteit sportaccommodaties, eerste	JOS	Juni 2012

inventarisatie	Concern; coördinatie OP2028	
Duurzaamheid sportaccommodaties	JOS Concern; coördinatie OP2028 Milieu	Juni 2012
Beijneshal	JOS Vastgoed Gebiedsmanagement	April-december 2012
Regionale afstemming	JOS Concern; coördinatie OP2028 Stadszaken	Doorlopend
OP2028	Concern; coördinatie OP2028 (in afstemming met JOS)	November 2012
Gebiedsontwikkelingen	JOS Ruimtelijk Beleid Vastgoed Gebiedsmanagement	Doorlopend
Onderzoek naar samenwerking commerciële sportaanbieders	JOS	Juni 2012

SPORTACCOMODATIES HAARLEM

- Sportparken
 - Sporthallen
 - Sportzalen/Gymnastieklokalen
 - Zwembaden
 - Watersportverenigingen
 - Overig (commercieel)
 - Scouting
Manege Tennis Voetbal Honk- / Softbal Handbal Badminton Korfbal Schaatsbaan Schietvereniging Rugby Hockey Dansvereniging Boogschieten	Fitness Klimmuur Atletiek Zwembad Visvereniging Ballet Jeu de boules Lawnball Judo Squash Tafeltennis Capoeira Cricket

nr	Sportparken	gemeentelijk j/n	Gebruikmakende verenigingen	Soort Sport
1	Van der Aart sportpark	j	OG	voetbal
				honkbal
				softbal
			VVH	voetbal
			RFC Haarlem	rugby
			PUK	jeu de boules
			Haarlem Bowls	lawnbowls
			Schoten	tennis
2	Sportcomplex Vergierdeweg	j	v.v. Schoten	voetbal
			HC Haarlem	hockey
			HKC Aurora	korfbal
			HCH	tennis
3	Pim Mulier sportpark	j	DSS	voetbal
				honkbal
				softbal
			tv Pim Mulier	tennis
			KAV Holland	atletiek
			AV Haarlem	atletiek
HSC Kinheim	honkbal			
4	Sportcomplex Kleverlaan	j	HKC Haarlem	korfbal
			CSV Rapid	korfbal
5	Sportcomplex Van Oosten de Bruinstraat	j	v.v. Geel Wit	voetbal
				handbalveld
6	Sportcomplex Oosterduin	j	s.v. Alliance	voetbal
7	Sportcomplex Eindhoven	j	THB	voetbal
				softbal

8	Sportcomplex Emauslaan	j	Kon. HFC	voetbal
			HLTC	tennis
			Rood en Wit	cricket
9	Sportpark Nol Houtkamp	j	Olympia	voetbal
				honkbal
				softbal
10	Noordschalkwijkerweg	j	DIO	voetbal
				softbal
			Young Boys	voetbal
			(voormalig veld HYS)	voetbal
11	Sportcomplex Zwemmerslaan	j	s.v. United/Davo	voetbal
				softbal
				cricket
12	Sportcomplex Boerhaavelaan Oost II	j	HC Saxenburg	hockey
			HBSV Brederode	handboogschieten
13	Sportcomplex Reinaldapark	j	HYS	voetbal
14	Sportcomplex Zomervaart	j	HKC Oosterkwartier	korfbal
			Stichting Lawn Bowls Nederland /Kinnehim	lawnbowls
15	Sportcomplex Prins Bernhardlaan	j	DSK	voetbal
16	Sportcomplex Oudeweg	j	de Brug	voetbal
17	Noordersportpark*	j	Kennemerland/Haarlem	voetbal
			HFC EDO	voetbal

			HSC Sparks	honkbal
	* afhankelijk resultaat gebiedsvisie			softbal
18	Sportpark Ruud van der Geest	j		tennis
C	Boule-o-Drome	j	Gouden Gooi	jeu de boules
	Zwembaden			
19	de Planeet	j		
20	Houtvaart	j		
21	Boerhaavebad	j		
	Sporthallen		Gebruikmakende verenigingen	
22	OG hal	n	OG	divers
18	Melkerij	n	de Blinkert	handbal
23	Henk van Turnhouthal	n	Olympia	divers
24	Badmintonhal	n	Duinwijck	badminton
53	Haarlem College sporthal	n		
25	Beijneshal	j		divers
26	Spaarnahal	j		divers
27	Kennemer Sportcenter	j		divers
28	Provincie Noord-Holland Hal	j		divers
	Sportzalen/Gymnastieklokalen		Gebruikmakende School/vereniging	
29	A. Schweitzerlaan	j	De Satelliet	
30	A. van Buurenlaan	j	De Regenboog, Mytyschool	
31	Ambachtstraat	j	H. Bavinckschool	
32	Badhuisstraat	j		
33	Belgielaan/Duitslandlaan	j	mgr. HuiBERSschool	
34	Betuwelaan	j	Molenwiek	
35	Ceramstraat	j	de Cirkel	
36	Cruquiusstraat	j	Bos en Vaart	
37	Daslookweg	j	van Gilzenschool	
38	Doelenplein	j		
39	Duitslandlaan	j	Piramide Europawijk	
40	Erasmuslaan	j	Brede School Meerwijk	
41	Eemstraat	j	Bavo	
42	Florapark	j	Bos en Vaart	
43	Floris van Adrichemlaan	j	Piramide Boerhaavewijk	

44	Frieslandlaan	j	Brandaris	
45	G. van Amstelstraat	j	Dolfijn	
46	Gen. Spoorlaan/J. Gijzenkade	j	Dolfijn	
90	Hedastraat	j	ter Cleeff	
47	Houtmanpad	j	Focus	
48	Jephtastraat	j		
49	Joh. de Meesterstraat	j		
50	Junoplantsoen	j	Liduinaschool	
51	Korte Verspronckweg	j	Sterrencollege	
52	Leidseplein	j	Peppelaer	
	Leeuwensleutel	j		
53	Boerhaavelaan (2 gymzalen)	n	Haarlem College	
54	Lyceumlaan	j	Coornhert SG	
55	Lyceumlaan	j	Coornhert SG	
57	Nieuwe Landstraat	j	de Schelp	
58	Ohmstraat	j	de Zuidwester	
59	Oosterhoutlaan	j	School voor praktische vorming	
60	Planetenlaan	j	Zonnewijzer	
61	Prof. Eykmanlaan	j	Voorthuizenschool	
62	Reviusstraat	j	Bavo	
63	Semmelweisstraat	j	Don Bosco	
64	Sportweg Schoter	j	Schoter	
64	Sportweg Schoter	j	Schoter	
65	Velserstraat	j	de Ark	
66	Vilniusstraat 2 v.m. LvParijs	j	Hildebrandschool	
67	Werfstraat	j	Willem van Oranje	
68	Westergracht	j	Sint Bavo school	
69	v. Zeggelenplein/Kaulbachstraat	j	Martin Luther Kingschool	
70	Richard Holkade/B. Zweersstraat	j	Bernardus	
71	Zwemmerslaan (sloop)	j	LJC2	
72	Belgielaan	n	HLC	turnen
73	Nic.v/d Laanstraat	n	De Schakel	
74	Prins Bernhardlaan	j	ex-Viersprong	
75	Prinses Beatrixdreef	j	Brede School Parkrijk	
76	Floris van Adrichemlaan	n	LJC2	
76	Floris van Adrichemlaan	n	LJC2	

77	Noormannenstraat	n	Hamelink/Talenten	
78	Weltevredenstraat	n	Vrije School Kennemerland	
79	Zuider-Emmakade	n	ECL	
79	Zuider-Emmakade	n	ECL	
80	van Limburg Stirumstraat	n	Sancta Maria	
80	van Limburg Stirumstraat	n	Sancta Maria	
81	Verspronckweg/Badmintonpad (3 gymzalen)	n	Sterrencollege	
82	Pim Mulierlaan	n	Mendelcollege	
82	Pim Mulierlaan	n	Mendelcollege	
82	Pim Mulierlaan	n	Mendelcollege	
83	Roerdomplein	n	Kon. Emmaschool	
84	Dinkelstraat	n	sbo Trapeze	
85	Dorpshuis Spaarndam	n	Spaarneschool	
86	Korte Verspronckweg/Badmintonpad	n	Sterrencollege	
87	Rijksstraatweg	n	Gunningschool	
88	Bijdorplan	n	INHolland	
89	Engelandlaan	n	Rudolf Steinerschool	
	Maneges			
I	Zonneruiter	j		
II	Sandra			
IV	de Liedehof	n		
V	Schoteroog	n		
XII	Kunstijsbaan Haarlem			
	Scouting			
S1	Stichting Scouting Haarlem	j		
S2	Dorus Rijkers	j		
S3	Marco Polo	j		
S4	Hildebrandgroep	j		
S5	Artisklas	j	natuureducatie	
S6	Bim Bakenessergroep	n		
S7	Brigitta	n		
S8	De Vliegende Pijl & Kameleon Kinheim	n		

S9	Prins Willem	n		
S10	Kon Tiki			
	Watersportverenigingen			
VI	Trekvogels	n		kano
VII	Hengelsportvereniging	n		vissen
VIII	Haarlemse Jachtclub	n		jachthaven
IX	Watervrienden	n		
X	HKV	j		kano
XI	Amphitrite	n		roeien
XII	Kon. Roei- en Zeilvereniging het Spaarne			roeien, zeilen
XIII	Haarlemse Zeilvereniging			zeilen
XIV	Kano- en roeivereniging Spaarndam			kano, roeien
	Overige (commerciele) sportvoorzieningen (niet volledig)			
A	Tennisvereniging Eindhoven	j		tennis
B	Tennispark Overhout			tennis
B1	TTV Spaarne	j		tafeltennis
B2	Sportclub Haarlem Oost	j		judo
D	Kenamju	n		fitness, vechtsporten
E	Life Fit	n		fitness e.d.
F	Beautyline B.V.	n		fitness e.d.
G	Any Body Healthcenter	n		fitness e.d.
H	Club Sportive	n		fitness e.d.
J	Smile Sport	n		fitness e.d.
K	Fitness Health Center Spaarneboog	n		fitness e.d.
L	Sportschool Nijhoff	n		fitness e.d.
M	Fitness Centrum Olympic	n		fitness e.d.
N	Women Health Club Delphis	n		fitness e.d.
N1	Sportcentrum de Hagedis	n		fitness e.d.
O	Pro Body	n		fitness e.d.
P	Squash Haarlem	n		squash
Q	Jordan Sports	n		squash, fitness
	Squash Racketclub Overhout	n		
K	Klimmuur Haarlem	n		klimmen
S	Schietvereniging Generaal v Merlen	n		schieten
T	Schietvereniging de Vrijheid	n		schieten
U	Dancemasters de VOS	n		dans

V	De Haarlemse Balletschool	n		ballet
	Balletschool Balance	n		ballet
W	XL Dance	n		dans
X	DSG	n		dans
Y	Trainingscentrum Helena	n		vechtsport
W	Capoeiraschool Semente da Senzala	n		gevechtdans
Z	Buurtsportvereniging Schalkwijk	n		divers